

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 2 października 2009 r.

***Pani
Izabela Lisowska
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Ząbkowicach Śląskich***

LWR-410-23-05/2009
P/09/92

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skontrolowała Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich („Ośrodek” lub „OPS”) w zakresie kierowania osób do domów opieki społecznej oraz finansowania ich pobytu przez organy samorządu terytorialnego w latach 2007 – 2009 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli oraz omówione na naradzie pokontrolnej, Najwyższa Izba Kontroli - na podstawie art. 60 ustawy o NIK - przekazuje Pani Kierownik niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Ośrodka w zakresie kierowania osób do domów opieki społecznej oraz finansowania ich pobytu przez Miasto i Gminę Ząbkowice Śląskie, jak również udzielania pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, pomimo stwierdzonych uchybień.

1. Miasto i Gmina Ząbkowice Śląskie, liczące w latach 2007 – 2009 ponad 23,7 tys. mieszkańców, organizacyjnie podzielone było na 8 rejonów opiekuńczych, obsługiwanych przez 8 pracowników socjalnych, którzy posiadali wymagane kwalifikacje określone w art. 116 ust. 1 i 2 lub art. 156 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej². Na jednego pracownika socjalnego OPS przypadało w 2009 r. od 2124 do 3489 mieszkańców, podczas gdy w art.110 ust.1 ustawy o pomocy społecznej wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

został ustalony w stosunku 1 pracownik socjalny na 2000 mieszkańców, co wskazuje na zbyt niskie zatrudnienie pracowników socjalnych.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia organizację Ośrodka, a także rozeznanie potrzeb w zakresie udzielania usług opiekuńczych oraz kierowania osób do domów opieki społecznej. W analizowanym okresie nie stwierdzono stwarzania barier w dostępie do tych świadczeń. Do Ośrodka wpłynęło w latach 2007-2009 (I kw.) ogółem 14 wniosków w sprawie umieszczenia osoby zainteresowanej w domu opieki społecznej. Do wszystkich wniosków dołączona była dokumentacja określona w § 8 ust.1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów opieki społecznej³, a osoby ubiegające się o umieszczenie w domu pomocy społecznej spełniały kryteria wynikające z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. We wszystkich sprawach zostały wydane pozytywne decyzje administracyjne kierujące do domu pomocy społecznej. Stwierdzono uchybienia dotyczące nie zaewidencjonowania 5 wniosków w rejestrze kancelaryjnym pism przychodzących Ośrodka, przy czym nie skutkowało to opóźnieniem w wydawaniu decyzji.

Kontrola wykazała, że w wydanych 14 decyzjach kierujących osoby do domów pomocy społecznej, Pani Kierownik dokonywała zapisów wskazując dom pomocy, mimo, że gmina nie posiadała w swoim zarządzie tych placówek. Zapis art. 59 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej stanowi bowiem, że decyzje o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje organ prowadzący dom opieki społecznej. Wszystkie wydane decyzje przekazane zostały do Starostwa Powiatowego (Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie), które jako organ posiadający w nadzorze domy pomocy społecznej, wydał stosowne decyzje o umieszczeniu osoby w domu spełniającym wymogi w zakresie świadczenia tego typu usług.

3. Wydatki Ośrodka na współfinansowanie pobytu osób przebywających w domach pomocy społecznej w badanym okresie wyniosły łącznie 339,0 tys. zł. Pozytywnie należy ocenić podjęte przez Ośrodek działania mające na celu ustalenie osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności. Spośród 14 decyzji ustalających odpłatność, w 8 przypadkach pełną kwotę utrzymania wносиły osoby skierowane (70% swego dochodu) i pozostałą część wpłacały osoby zobowiązane, w 3 przypadkach w pokryciu pełnych kosztów utrzymania partycypowały osoby zobowiązane i Ośrodek, a tylko w 3 różnica kosztów utrzymania obciążała budżet Ośrodka.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.

³ Dz. U. Nr 217, poz. 1837

4. W kontrolowanym okresie, poza kierowaniem osób starszych, przewlekle chorych i potrzebujących opieki do domów opieki społecznej, Ośrodek świadczył usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmując nimi odpowiednio: 88 osób w 2007 r., 78 - w 2008 r. i 72 - w I kwartale 2009 r. Wydatki na tego typu świadczenia w badanym okresie wyniosły 465,0 tys. zł, z czego osoby korzystające wniosły odpłatność w kwocie łącznej 95,6 tys. zł. Odpłatność za te świadczenia została ustalona w oparciu o postanowienia uchwały Rady Miejskiej⁴ wydanej na podstawie art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej. Stosownie do zapisu § 7 ww. uchwały Rady Miejskiej, w okresie objętym kontrolą Ośrodek wydał 5 decyzji zwalniających lub częściowego zwalniających z opłat.

Stwierdzono, że usługi opiekuńcze Ośrodek zlecał podmiotowi wyłonionemu na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia spełniała wymogi wynikające z art. 50 ustawy o opiece społecznej oraz art. 7 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego⁵ i § 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych⁶. W zawartych umowach Ośrodek zapewniał sobie prawo do nadzoru i kontroli jakości i ilości wykonanych usług, lecz w analizowanym okresie nie skorzystał z tego uprawnienia, co należy ocenić negatywnie.

5. Kontrola wykazała, że do dnia podpisania protokołu kontroli Ośrodek nie opracował gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, mimo określenia takiego obowiązku w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o opiece społecznej. Dotychczasowe działania w tym zakresie ograniczyły się do przygotowania opracowania pt. „Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych” określającego kierunki działań w obszarach pomocy społecznej.

Przedstawiając Pani Kierownik powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Dostosowanie zatrudnienia pracowników socjalnych do poziomu zapewniającego uzyskanie wskaźnika ustalonego w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej.
2. Egzekwowanie od podległych pracowników obowiązków wynikających z uregulowań wewnętrznych, a w szczególności rejestrowania pism i wniosków wpływających do Ośrodka, na podstawie których wydawane są decyzje związane z udzielaniem świadczeń opieki społecznej.

⁴ Uchwała Rady Miejskiej w Ząbkowicach Śląskich z dnia 30 czerwca 2006 r. (Dz. Urzęd Woj. Doln. nr 169, poz. 2663)

⁵ Dz. U. Nr 111, poz. 835 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.

3. Dostosowanie treści wydawanych decyzji kierujących osoby do domów opieki społecznej do zakresu posiadanych uprawnień organu kierującego.
4. Przeprowadzanie i dokumentowanie kontroli jakości świadczonych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wykonywanych przez firmę zewnętrzną, celem nie dopuszczenia do nienależnych wypłat za usługi nie wykonane lub wykonane niezgodnie z warunkami opisanymi w umowie.
5. Kontynuowanie prac mających na celu opracowanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o opiece społecznej.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Kierownik w terminie jednego miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Kierownik prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora NIK Delegatury we Wrocławiu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.